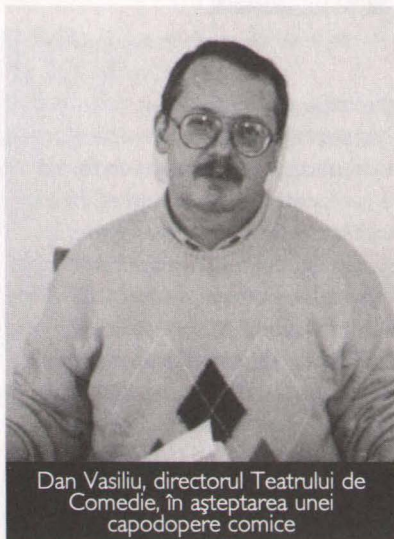

Situația tragi-comică a comediei românești

Mai întâi, propun un amendament (astăzi trăim în chip tranzițional din amendamente...) pentru a schimba titlul dezbaterii în "Comedia în tragedia tranziției". Nu de altceva, dar realitatea noastră are un caracter din ce în ce mai marcat tragi-comic. Care ar fi cauzele și de ce apelăm la virtuțile genului amintit? Metodic, ar fi de reperat trei direcții de analiză: 1) cine face comedie? 2) de ce se

Dan Vasiliu, directorul Teatrului de Comedie, în așteptarea unei capodopere comice

face comedie? pentru a ajunge la 3) cum se face comedie?

În primul rând, remarcăm un aspect plăcut pentru istoriografi și statisticieni. Potențialul creativ comic există și se remarcă prin calitate, dar nu este tocmai bine compus. Actori disponibili, atât vedete cât și interpreți pe cale de afirmare, sunt în număr foarte mare, în timp ce școala noastră de teatru alimentează piața artistică în mod constant cu absolvenți, în general, capabili. La acest capitol, oferta depășește cererea. Regizori care nu numai că au simțul umorului dar mai și reușesc să realizeze comedii sunt, din păcate, puțini. În acest caz, cererea depășește oferta. Formal, dramaturgi specializați sau dispuși să conceapă texte comice originale există suficienți pentru a asigura repertoriul întregii rețele teatrale românești. În fapt, și aici cererea depășește oferta, întrucât scriitorii comici autentici pot fi numărați pe degete. Mai rămâne colacul de salvare al instituțiilor de spectacole, care constă în fondul de piese comice autohtone clasice și în textele literaturii universale clasice sau contemporane.

Nevoia de bună-dispoziție, de relaxare și

dorul de răs justifică așteptarea publicului. Suntem, la urma urmei, un popor care trăiește de-a râsu'-plânsu' și pentru care starea comică este funciamente necesară. Dovadă stau încasările și năvala spectatorilor la producțiile de gen. Partea sumbră/tragică a problemei rezidă însă în parcursul ideii comice spre scenă. Perspectiva bugetului și a deizelor de lucru transformă în lamentații toate bunele intenții. Obiectiv vorbind, costurile de producție sar calul din lună în lună din cauza inflației. Ceea ce inhibă în mod esențial proiectele se rezumă însă la onorari.

Este simptomatic faptul că, de pildă, autorii dramatici români sunt antamați cu teamă și în proporție redusă din pricina tarifelor ce depășesc posibilitățile de achiziție ale teatrelor. Este posibil ca anumiți dramaturgi să nu mai fie jucăți date fiind pretențiile lor, dublate de cele ale reprezentanților-agenti ai acestora. În acest context, ochii producătorilor se îndreaptă în afara țării, unde este mai simplu și mult mai ieftin să acceadă la drepturile unor consacrați ai genului. Tot de aceea se montează comedie veche, care nu mai implică costuri redutabile pentru copy-right și care prezintă garanții de rețetă. Debuturile sunt din ce în ce mai riscante, iar teama de insucces paralizază colaborările cu scriitorii noștri. Singure, instituțiile de spectacol, lăsate la voia unor subvenții firave și aruncate în voia jocurilor de noroc care sunt tentativele disperate de a obține fonduri extra-bugetare, nu pot regla situația tragi-comică a comediei românești. Se montează penibil de puțin, cu frică de autori, cu frică de regizori care nu pot fi tot timpul în formă și care nu se arată sensibili la grafice și programe de lucru stricte, și mai ales cu frică de un auditoriu care a încetat să mai fie cunoscut și constant și care are gusturi îndoielnice. Teamă de produs necesar-comercial îi îngheață în manieră pe creatorii estetizanți, iar dorința de câștig material sigur remodelează talente unanim apreciate în făcători de scrieri cu iz vulgar. În aceste condiții, ce mai rămâne de făcut? Întrucât stresul financiar pare să fie răul relelor, s-ar conveni o reorientare a investiției banului public spre comedia autohtonă. Fonduri cu destinație specială, licitații de proiect și comenzi pentru producții originale de gen, administrate din sursele bugetare-standard (Ministerul Culturii și Consiliile locale) ar ameliora radical situația existentă. Regizorii vor fi motivați de texte adjuocate în baza valorii lor, corpul de

creație va fi răsplătit convenabil, iar în scurtă vreme spectatorii vor putea fi convinși să rădă la spectacole cumsecade, de bună ținută. Până atunci, teatrele se ascund în cochilii mai mult sau mai puțin penetrabile la risc, mereu la pândă după sponsori. Și cum sponsorii nu rătăcesc pe toate drumurile și mai au, pe deasupra, și gust cultural special, format în afara axiologiei noastre profesionale, nu ne rămâne decât, până la proxima anchetă, să traversăm tranziția într-un mod când tragic, când comic, după cum vrea soarta noastră cu înfățișare de cazino.

Dan Vasiliu

Râsul compensat

"Epoca noastră este o epocă a alienării", suna motto-ul spectacolului meu, realizat împreună cu studenții la Studioul Casandra (*Omoară-l pe aproapele tău!*, adaptare după două texte ale lui S. Mrozek).

Spectacolul s-a dorit o comedie, sau, mai bine zis, o parodie despre lipsa de comunicare între oameni și comunicarea prin clișee în artă.

Am ales comedia (pe un subiect grav) pentru că eu cred profund, ca om și ca actor, în virtuțile ei terapeutice.

Și mai cred că, într-o societate bolnavă de atâta "tranziție" cum e societatea românească actuală, în care lista medica-

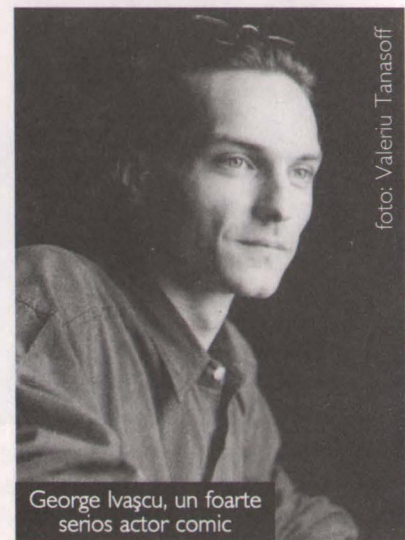

foto: Valeriu Tanasoff

George Ivașcu, un foarte serios actor comic

mentelor compensate de guvern se va reduce încet dar sigur la dimensiunile buletinului de vot, râsul rămâne cel mai puternic și mai eficace medicament, dăruiit oamenilor și "compensat" în întregime de către Dumnezeu.

George Ivașcu